

Ще один рівень комунікації виникає тоді, коли відвідувач залишається наодинці з артефактами – найважливіший і найцінніший момент комунікації, заради якого і здійснювалася попередня робота з організації виставки. Переважно тематичні виставки будуються на основі колекційного фонду музею і відвідувачі дуже емоційно реагують на оригінальні фотографії, архівні документи, особисті речі видатних музичних діячів. Завдяки властивостям музейних предметів (інформативність, властивість віддзеркалювати дійсність, репрезентативність, експресивність, асоціативність) створюється особлива атмосфера присутності митця, а розуміння відвідувачами винятковості моменту посилюють ці відчуття. Дуже часто ознайомлення з тематичною виставкою стає поштовхом для подальших відвідин музею Соломі Крушельницької.

Отже, виставкова робота музеїв є важливою формою комунікації в музейному просторі, завдяки якій музей реалізує свою соціальну місію. Комунікація відбувається на різних рівнях, охоплює широкий інформаційний простір і тому є особливо ефективною для популяризації музею, налагодження нових контактів, збільшення кількості відвідувачів та здійснення нових музейних проєктів.

Список використаних джерел та літератури:

1. Каталог тематичних виставок (1992-1996) / Муз.-мемор. Музей С.Крушельницької у Львові; упор. Д.Білавич; передм. Л.Яросевич. – Л., 1998. – 104 с., іл.
2. Каталог тематичних виставок (1997-2001) / Муз.-мемор. Музей С.Крушельницької у Львові; авт.. колектив: Г.Тихобаєва, І.Лужецька, Д.Білавич, М.Зубеляк, Р.Мисько-Пасічник; упор. Д.Білавич; передм. С.Павлишин. – Л.: Ліга-Прес, 2002. – 169 с., іл.
3. Каталог тематичних виставок (2002-2006) / Муз.-мемор. Музей С.Крушельницької у Львові; авт.. колектив: Г.Тихобаєва, І.Криворучка, Д.Білавич, М.Зубеляк, Р.Мисько-Пасічник, О.Кирик; упор. Д.Білавич; передм. Л.Кияновська. – Л.: “Апріорі”, 2006. – 184 с., іл.
4. Каталог тематичних виставок (2006-2011) / Муз.-мемор. Музей С.Крушельницької у Львові; авт.. колектив: Г.Тихобаєва, І.Криворучка, Д.Білавич, М.Зубеляк, Р.Мисько-Пасічник, О.Кирик, Г.Огорчак; упор. Д.Білавич; передм. Н.Бічуя. – Л.: ПП “Кварт”, 2011. – 204 с., іл.
5. Музей: менеджмент і освітня діяльність. – Львів, Літопис, 2009. – 224 с.
6. “Особливості виставкової роботи Музично-меморіального музею Соломі Крушельницької у Львові” / Збірник матеріалів Всеукраїнської конференції “Меморіальні музеї сьогодні: специфіка експозиційної, фондової та освітньої роботи” (упоряд. Р.Пасічник, Д.Білавич). Львів, 2015.
7. “Тематичні виставки в Музеї Соломі Крушельницької: на перетині науково-фондової, просвітницької та видавничої роботи” / Матеріали науково-практичної конференції “Музеї Львова: історія, колекції, люди” 24-25 жовтня 2013 р., Львівський історичний музей. Львів, 2015.

Бондарчук Дмитро Олегович

*аспірант Східноєвропейського національного університету
імені Лесі Українки
dima.dmu@meta.ua*

**«МЕМОРІАЛ ВІЧНОЇ СЛАВИ» М. ЛУЦЬКА У КОНТЕКСТІ ПОЛІТИЧНИХ
ТРАНСФОРМАЦІЙ УКРАЇНИ 2000-Х РОКІВ»**

Комплекс «Меморіал вічної слави» на сьогодні є пам'яткою національного значення. Постає на місці польського цвинтаря у 1977 році і візуально нагадує попередника помпезністю. Через 40 років по тому про комплекс дбають комунальні підрозділи міської ради, туди приходять люди у знакові дати. Це рекреація для містян і своєрідний транзит для студентів СНУ, зокрема істориків, адже кілька корпусів та гуртожитків розташовані в околицях.

Антикомунізм кінця ХХ ст. вплинув на пам'ятки радянської епохи в усій Україні. Міське середовище швидко почало шлях трансформації зовнішнього вигляду. Так луцький «меморіал» став місцем експерименту, де до старої монументалістики додавали нову – з виразно інакшим смисловим навантаженням.

На відміну від більшості пам'ятників Луцька, «меморіал» порівняно спокійно пережив «буремні 90-ті», а двотисячні стали його переломним акордом. У 2002 році вперше

похитнулась ідея назви «Меморіал вічної слави», так як до комплексу, присвяченого перемозі радянського народу над загарбниками, включили два нових пам'ятники [1, с. 84]: Волинянам, що загинули при виконанні інтернаціонального обов'язку, і Жертвам депортації українців з етнічних земель у Польщі.

Здійснюючи переоцінку радянського минулого, змінювалось ставлення до окремих його аспектів і будівництво пам'ятника, присвяченого загиблим воїнам-афганцям, могло нічим концептуально не відрізнятись від радянських монументів, якби не форма розколеного хреста і частини зірки – семіотична дискредитація цілого пласту (з 1979 до 1989 р. – від введення військ до повного виведення). За офіційними даними, загинуло 15 000 радянських військових, за неофіційними – в десять разів більше [6]. Розколений хрест і зірку тлумачимо: війна проти Афганістану – це злочин як проти християнських цінностей в права громадянина на політичне вільнодумство.

Болісний відгомін українсько-польського протистояння 1940-х років лине від оповитого терновим вінком хреста, нагадуючи про злочини комуністів СРСР і соціалістичної Польщі, та активно використовується нині в пропаганді щодо тлумачення українсько-польських сутичок та так званих «всходніх кресів». Це було масове переселення українців з прикордонних земель Польщі з метою ліквідувати тут діяльність УПА та перетворити цю землю з української етнічної, на польську, що не дасть в подальшому поставити під сумнів державну приналежність цих земель [2]. Пошуки історичної справедливості – це той період в життя суспільства, коли воно починає перебирати історичні події і накладати їх на сучасну етнічну і політичну мапи. Попри те, що на сьогоднішній день між Україною та Польщею триває діалог до примирення і порозуміння, історична наука відкриває нові сторінки, документи, сенс із яких є тяжко «пробачити/забути», хоча про ці теми на початку 1990-х майже не афішувалися.

Історія підіймає старі проблеми, коли суспільство вимагає справедливості а політичні сили спекулюють на пам'яті. Українське суспільство стає політизованим, але коли в СРСР це було під диктатом партії, то тепер навпаки – суспільство переповнене «медіапатріотизмом» починає шукати справедливості, а ідея що «злочин не має терміну давності» поглиблює протиріччя з народами, які за логікою сучасних геополітичних викликів мали б стати партнерами.

У 2007 році Луцька міська рада прийняла рішення про перейменування «Меморіалу вічної слави» у «Меморіал пам'яті», яке місцевою прокуратурою було опротестовано. У 2012 р. там оновили старі елементи декору, але нічого не змінили в самій радянській стилістиці [4]. У 2015 р. на офіційному рівні почали говорити про декомунізацію міста і особливо «меморіалу» [3]. Відкритий пам'ятник Василю Мойсею [5], який похований на цьому місці, поруч скульптури Василя є постаті інших загиблих волинян на Майдані у лютому 2015 в Києві. Представники громадського сектору міста сперечалися щодо локації, коштів, які мерія в це інвестує, скульптурного втілення ідеї із Небесною сотнею. Історик Понедельник Л.А., висловила, що не бачить тут героїв «Небесної сотні», а лише звичайний радянський загін зі звичайного радянського пам'ятника. Отож, композиція з пам'ятника В. Мойсею і шістьох волинян-революціонерів, увібрала в себе все те, чим є сучасний «Меморіал вічної слави», і сучасна «недодекомунізована» Україна.

Війна на Сході і політичне протистояння з Росією змінило Україну, де пропаганда набула нового значення. У 2015 році по ТБ багато говорили про інформаційну війну, яка ведеться проти України з боку Росії, багато говорили про «зомбування» російського населення путінською пропагандою яка ставить за мету віддану любов до «Родіни-Путіна» і прагнення до відновлення нової Російської імперії зі старими кордонами СРСР. За останні кілька років в Україні була побудована своя пропагандистка система, певним чином запозичена в РФ. Українські медії сумбурно нав'язують суспільству «правильне» бачення подій на Сході, часто перекручуючи події в Росії і дезінформуючи про кількість вбитих українських вояків, яких політкоректно називають «жертви». Суспільству під егідою гасел «Україна – це Європа» нав'язують «совкове» обмежене мислення, бо тільки народ, який вірить тому, що говорять по телебаченню, буде покійно терпіти купу соціальних проблем, а головне – це війну, яка відправляє у вир цивільного життя посилки позначені «200»

(запозиченням з совітської термінології часів воїнів-афганців – підміною понять цинічним звісткам надавали буденних барв).

За ці два роки в суспільстві створений ореол патріотизму і героїзму довкола Донецького аеропорту, Ілловайська, Дебальцева, а при відкритті нового пам'ятника чи меморіальної дошки, місцеві політики в найкращих радянських традиціях говорять про героїзм, відданість Батьківщині. Внаслідок і пам'ятники, перед якими стають на коліна, нагадують ті, які останні десятиліття демонтовували як пережитки старої ідеології.

Така подвійностандартна декомунізація призводить просто до нового циклу «совка», але не заміни. «Меморіал вічної слави» міста Луцьк є, можливо, взірцевою ілюстрацією того, як радянське минуле вкорінюється в суспільну пам'ять не через наявні пам'ятки, а через цей радянський світогляд, що переймають модерні скульптури.

«Меморіал вічної слави» до сьогоднішнього дня не перейменований, а в контексті останніх подій і останнього пам'ятника, його стара назва знову повертає актуальність. Зображення Леніна і Сталіна, пам'ятник афганцям і закерзонцям, могила солдата Вермахту і героя Небесної сотні – всі вони компактно вмістились на центрі міста, увінчані числами «1941», «1945» та аварійним обеліском між ними.

Список використаних джерел та літератури:

1. Бондаренко Г. Вшанування історичних постатей та важливих подій у пам'ятниках Луцька [Електронний ресурс] : / Геннадій Бондаренко, Микола Кузьмич // Історія музейництва, пам'яткоохоронної справи, краєзнавства і туризму в Острозі та на Волині. С. 83 – 90. – Режим доступу: <http://eprints.oa.edu.ua/2873/1/Hennadiy%20Bondarenko%26%20Mykola%20Kuzmych.pdf>.

2. Галушак М. Володимир Серета: «Польські комуністи хотіли моноетнічної держави» [Електронний ресурс] : / Михайло Галушак // Українська правда. Історична правда. 10.09.2013. – Режим доступу: <http://www.istpravda.com.ua/articles/2013/09/10/136187/>

3. Луцький Меморіал Вічної Слави прибиратимуть від комуністичної символіки, інтернет-видання Волинські новини. [Електронний ресурс] : 06 жовтень, 2015. – Режим доступу: <http://www.volynpost.com/news/58380-luckyj-memorial-vichnoi-slavy-prybyratymut-vid-komunistychnoi-symvoliky>

4. На Меморіалі кипить робота, інтернет-видання Волинські новини. [Електронний ресурс] : 17 січень, 2012. – Режим доступу: <http://www.volynpost.com/news/1151-na-memoriali-kyryt-robota>

5. У Луцьку відкрили пам'ятник волинським героям небесної сотні, інтернет-видання Волинські новини. [Електронний ресурс] : 23 Серпня 2015. – Режим доступу: <https://www.volynnews.com/news/vidsichagresoruukrayinayedina/u-lutsku-vidkryly-pamiatnyk-volynski-heroyi-nebesnoyi-sotni/>

6. У Луцьку вшанували пам'ять загиблих учасників афганської війни, інтернет-видання Волинські новини. [Електронний ресурс] : 26 грудень, 2014 р. – Режим доступу: <http://www.volynpost.com/news/44586-u-lucku-vshanuvaly-pamiat-zagyblyh-uchasnykiv-afganskoj-vijny-foto>

*Брич Марія Тарасівна
аспірант каф. ДОО ІАРХ
НУ «Львівська політехніка»
marichka_brych@hotmail.com*

АРХІТЕКТУРНО-ПРОСТОРОВА ОРГАНІЗАЦІЯ МУЗЕЙНОГО СЕРЕДОВИЩА СУЧАСНОГО МІСТА ЗА ДОПОМОГОЮ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Місто є відображенням синтезу різноманітних сфер історії і культури. Саме тому, актуальним напрямком музейної роботи є ознайомлення соціуму з особливостями міської культурної спадщини. В сучасному суспільстві все більш помітні позиції займає художня організація дозвілля, інтеграція пізнавальної, розважальної та художньо-творчої функції. Це створює необхідність перегляду попередніх підходів до архітектурно-просторової організації музеїв. В сучасних умовах, використання міського середовища в якості музейно-розважального простору є найбільш цікавою та актуальною формою збереження та демонстрації пам'яток